

Francis Bacon'ın Sanatının da "AĞIZ" Metaforu ve "Three Studies for Figures at the Base of a Crucifixion 1944"

The "MOUNT" Metaphor in Francis Bacon's Art and "Three Studies for Figures at the Base of a Crucifixion 1944"

Doğan AKBULUT^{a,*}

^a Doç.Dr, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Malatya, Türkiye

Article history: 10.01.2024 / Accepted 24.01.2024

ÖZET ABSTRACT

Sanatçının eser yolu ile kendini ifade etme yöntemlerinden biri de metafor (mecaz) yöntemidir. Sanatçı zihnindeki tasarımını ya da anlatmak istediği şeyi bir başka şeyle ilişkilendirerek biçime dönüştürür. Temelde biçim- içerik ilişkisine dayanan sanatçının nesnelere kurduğu bu eylem diyalektik bir ilişkidir ve sanat yapıtının derinliğini oluşturur. Sanatçının nesneye yüklediği kavramsal anlam izleyicinin eseri doğru anlamlandırmasına katkı sağlar. Kavramın düşünsel bir süreçten geçmesi sonucu ortaya en doğrudan anlatımına gönderme yapan metafor, göstermek istenen şeyin başkalaştırılması sonucu ortaya biçim olarak sunulur. İngiliz sanatının yirminci yüzyıldaki en önemli sanatçılarından biri olarak görülen Francis Bacon'un resimleri üzerine incelemeyi içeren bu çalışma, onun resimlerinde kullandığı "Ağız" metaforu ile ilişkilendirilmiştir.

Resimlerinde sıklıkla kullandığı ağız formu insanın kendi duygularını ifade etmede kullandığı en temel organ olarak karşımıza çıkar. Bazen bir sevinç bazen bir öfke ya da nefret olarak karşımıza çıkmaktadır. Bacon için de ağız bedeninin duygularını dışa vurduğu organların en önemlisidir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Francis Bacon, Metafor, Ağız

One of the artist's methods of expressing himself through his work is the metaphor method. The artist transforms the design in his mind or what he wants to express into form by associating it with something else. This action that the artist establishes with objects, which is basically based on the form-content relationship, is a dialectical relationship and creates the depth of the work of art. The conceptual meaning that the artist attributes to the object contributes to the viewer's correct interpretation of the work. Metaphor, which refers to the most direct expression of the concept as a result of an intellectual process, is presented as a form that results from the alteration of what is intended to be shown. This study, which includes an analysis of the paintings of Francis Bacon, who is considered one of the most important artists of British art in the twentieth century, is associated with the "Mouth" metaphor he used in his paintings.

The mouth form, which he frequently uses in his paintings, appears as the most basic organ used by humans to express their emotions. Sometimes it is joy, sometimes it is anger or hatred, etc. For Bacon, the mouth is the most important organ through which the body expresses its emotions.

Keywords: Art, Francis Bacon, Metaphor, Mount

1. GİRİŞ

Sanatı tekbir tanımla ifade etmek imkansızdır. Ancak özelde Sanat doğaya eklenmiş insandır diyebiliriz. "İnsan neyi nasıl yaşıyorsa, neyi nasıl görüyorsa yapıtta da o vardır. Her yapıt özel olarak yaratıcısını, genel olarak bütün insanı içerir. Yaratmak kendini arattığına katmaktır" (Timuçin, 2013 ;s 10) Croce'ye göre ise, sanat "Onda, her şey, bütünü yaşamının kalp atışıdır ve bütün de her şeyin yaşamımdadır; basit bir sanatsal tasarım, aynı zamanda hem kendisidir hem de evrendir; bireysel bir biçim içinde bir evren ve evren olarak bireysel bir biçim. Şairin deyişlerinin her birinde, imgeleminden doğan yaratıkların her birinde, insanın tüm yazgısı, yani tüm umutları, tüm yanılsamaları, acıları, sevinçleri, insani yücelikler ve küçüklükler; insan çile doldururken de ve mutlu yaşarken de oluşmaktan ve gelişmekten geri kalmayan gerçekliğin tüm draması vardır." (aktaran. Eco, 1992: 40)

Bacon'ın resimlerinin kaynağını çoğunlukla fotoğraflar oluşturur. Francis Bacon 1992'de öldüğünde, atölyesinde yığınla fotoğraf çıkmıştır. Hırpalanmış, buruşturulmuş bu fotoğraflar resimlerinin esin kaynaklarıdır. Özellikle Muybridge'in çektiği bir seri fotoğraflar Bacon'ın resimleri için özel önemi vardır. Bunun yanı sıra gazete ve dergilerden aldığı resimler ve yakın dostlarının fotoğrafları onun dokümanlarıdır. Bacon

bu fotoğrafları kendi resimlerinin imgelerine dönüştürmüştür. Einstein'ın Portemken zırhlısı adlı filmde yer alan hemşirenin çığlığını gösteren fotoğraf (Resim 1) ve Nicolas Poussin'nin "Masumların katli" adlı resimdeki korkudan çığlık atan kadın figüründen etkilendiğini söylemiştir (Resim 2).

Resim 1. Einstein'ın Portemken zırhlısı (1925) katli "

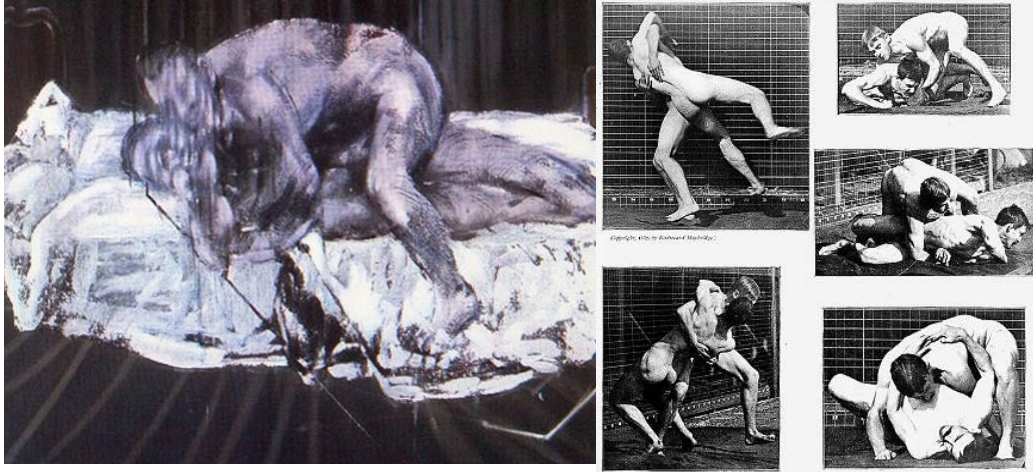

Resim 2. Nicolas Poussin "Masumların katli "

Bu fotoğraflar aslında Bacon için yaşadığı dönemin vahşetini yansıtan kaynaklardı. İnsanın doğasında var olan şiddetin yıkıcılığın ve acımasızlığın kanıtlarıdır. Bacon bunları insanın içindeki şiddeti yansıtan kanıtlar olarak görmez. Bacon şöyle demektedir "Belki de her zaman şiddet biçimleriyle yaşamaya alışkın olduğumu söyleyebilirim; bu, kişiyi etkileyebilir ya da etkilemeyebilir, ama muhtemelen öyle olduğunu düşünüyorum. Ama hayatımdaki bu şiddet, bence resimlerdeki şiddetten farklı. Boyanın şiddetinden bahsederken savaşın şiddetiyle hiçbir alakası yok....."*Bir çığlıkla doğarız; bir çığlıkla hayata geliriz ve belki aşk, yaşama korkusu ile ölüm korkusu arasında bir cebinlik.*" (Sylvester, 1999). Bacon bunları söylerken içinde yaşadığı toplumun acımasızlığından yaşadığı şiddetin yansımalarını da ifade ediyordu. Aslında Bacon'ın resimlerinde acı çeken kişi yalnızca kendisi değildir. O resimlerinde bekli de kendi üzerinden toplumdaki şiddeti acımasızlığı anlatmak istiyordu.

Bacon'ın resimlerinin ana teması figürlerdir. Bu figürler çoğunlukla fotoğraflardan alınmıştır. Ancak Bacon fotoğrafları kullanırken, fotografik görüntüleriyle ilgilenmez, fotoğrafı sadece kaynak olarak kullanır.

Bacon, resimlerindeki dehşet ve korkuyu abartanlara hiçbir zaman korkutucu olmayı düşünmediğini belirtmiştir. Ama yine de şiddetin kendi sanatının merkezi olduğunu kabul etmiştir. Fakat sözü edilen bu şiddetin genellikle öznel konularla ilişkili olduğunu belirtmiştir ve ahlaki durumlar onun apaçık korku veren imajlarına uyarlanabilir (Dawn, Ades, 1985). Bu figürler yaşamı boyunca eşcinsel tercihleri nedeniyle horlanmış, dışlanmış, kovulmuş bir insanın ruh halini yansıtan, kendi kimliğini kabul ettirmeye çalışan bir insanın ruh yansımaları olarak görülebilir. Eşcinsel olmasının yarattığı sıkıntılar gündelik yaşantısını etkilediği kadar resimlerini de etkilemiştir Özellikle resimlerinde kullandığı çıplak erkek vücutları, sevişme halindeki erkek resimleri onun cinsel yaşamının sanatına yansıttığı en temel motifler olarak girmiştir (Resim 2).

Resim 3. Güreşçiler Muybridge'Nin Fotoğrafları

Sanatçının resimlerindeki figürler çoğunlukla, var olmakla yok olmak arasında yalnız ve geniş boşluklar içerisinde yalıtılmış biçimde sunulmuştur. Birden fazla figür olan çalışmalarında ise bu figürler genellikle sevişme halinde gösterilmiştir. İllüstrasyona olan karşıtlığı resimlerinde karşımıza kullandığı figürlerin tek olarak sunulmasıyla çıkar. Bacon kasıtlı olarak İllüstrasyonu reddeder, bu nedenle figürleri mekân içerisinde bağımsız tek tek figürler olarak sunar. Bu resimlerindeki tek figür egemenliğinin nedenidir. Ona göre; resimde birden daha fazla figür olduğunda, resmin hikayesi daha ön plana çıkar. Bacon bunu istemez. Örneğin bir tuval üzerindeki figürler birbirinden ayrılabilir, kendi başlarına birbirini izlemeyen bağlantısız mekânda. Başka bir oluşumda resmin içindeki portre aracılığı ile ya da aynadaki yansımasıyla oluşturulabilir (Dawn Ades, 1985).

2. Bacon'ın İmgeleri

Bacon'ın resimlerinde karşımıza çıkan bazı imgeler dikkate göze çarpıyor. İnsan vücudunun bir parçası olan ağız, Figürlerin yerleştirildiği saydam prizmalar, koyu gölgeler, Boş yüzeyler, kuş kafesini andırır formlar, perdeler, yataklara ve sandalyelere yerleştirilmiş figürler, başının veya gövdesinin bir kısmı olmayan figürler, kasaplarda görebileceğimiz ölü sığır etleri, Çoğunlukla yalnız ya da sevişme halinde deforme edilmiş figürler, kırık tabaklar, gazete kağıtları, lambalar, elektrik prizi vb. bunlar Bacon'ın resimlerinde sıklıkla kullandığı nesnelere karşımıza çıkar. Ancak onun resimlerinde özellikle dikkatimizi çeken ve sıklıkla konu edildiği ve vurguladığı "ağız" önemli bir yer tutar.

Onun resmindeki ağız çılgın atan, bağırarak, dişlerini gösteren insanların haykırıları gibidir. Özellikle Einstein'ın Portemken zırhlısı adlı filmde yer alan hemşirenin çılgınlığını ya da ve Poussin'in "les Massacre des innocents" adlı resmindeki kadının çılgınlığı gibi imgeler Bacon'ı etkilemiştir. "Çok küçükken, Paris'teki bir kitapçıdan, ağız hastalıklarının, açık ağzın ve ağız içi muayenesinin güzel elle boyanmış güzel levhalarının bulunduğu ikinci el bir kitap satın aldım; beni büyülediler ve onlara takıntılıydım. Ve sonra Potemkin filmi gördüm, hatta belki de o zamana kadar biliyordum ve Potemkin'i, insan ağzının bu harika illüstrasyonlarını da kullanabileceğim bir temel olarak kullanmaya çalıştım (Sylvester, 1999).

Bacon'a göre ağız insanın kendini ifade etmekte kullandığı organların başında gelmektedir. İnsanın korkusunu, öfkesini, sevincini, mutluluğunu ya da her türlü ifadesini gösterebildiği en temel organdır. Ağız bir bütün olarak beden ve genel olarak duygunun simgesidir ve gülümsemede, ağlamada veya çılgınlıkta onun ifade tarzlarının zıt kutuplarını, içgüdüsel duygunun olasılık aralığını buluruz (Kuspit, 1975).

Bacon'un ağız konusunda etkilendiği bir başka kaynak da George Bataille nin Documenta dergisi için yazdığı bir yazıdır.

La Bouche;

"Uygar insanlar arasında ağız, ilkel insanlar arasında hala sahip olduğu nispeten belirgin karakterini bile kaybetti. Bununla birlikte, ağzın şiddetli anlamı gizli bir durumda korunur: erkeklerin birbirlerini öldürmek için kullandıkları toplara uygulanan ateşten ağız gibi

kelimenin tam anlamıyla yamyam bir ifade ile aniden üstünlüğü yeniden kazanır. Ve önemli durumlarda, insan yaşamı hâlâ vahşice ağızda yoğunlaşır: Öfke, insanların dişlerini gıcırdatmasına neden oluyor, dehşet ve korkunç ıstırap, ağız yırtan çığlıklar organına dönüştürüyor. Bu konuda, ezilmiş bireyin, ağzını mümkün olduğunca omurganın bir uzantısı haline getirmek için boynunu çılgınca gererken başını geriye attığını gözlemlemek kolaydır. Başka bir deyişle, hayvanların yapısında normalde işgal ettiği konumu üstlenir. Sanki patlayıcı dürtüler, çığlıklar şeklinde doğrudan vücuttan ağız yoluyla fıskıracaktı gibi. Bu gerçek, eş zamanlı olarak hayvan fizyolojisinde ve hatta psikolojide ağzın önemini ve vücudun üst veya ön ucunun, derin fiziksel dürtülerin açıklığının genel önemini vurgular: aynı şekilde, bir insanın bu dürtüleri kendi içinde özgürleştirebildiğini görür. Beyinde veya ağızda en az iki farklı şekilde, ancak bu dürtüler şiddetlenir şiddetlenmez, hayvani kurtuluş yöntemine başvurmak zorunda kalır. Tam anlamıyla insani bir tavrın dar kabızlığı, ağzı kapalı bir kasa kadar güzel yüzün efendisi bakışı buradan gelir" (Battalie, 2007).

3. Three Studies for Figures at the Base of a Crucifixion 1944

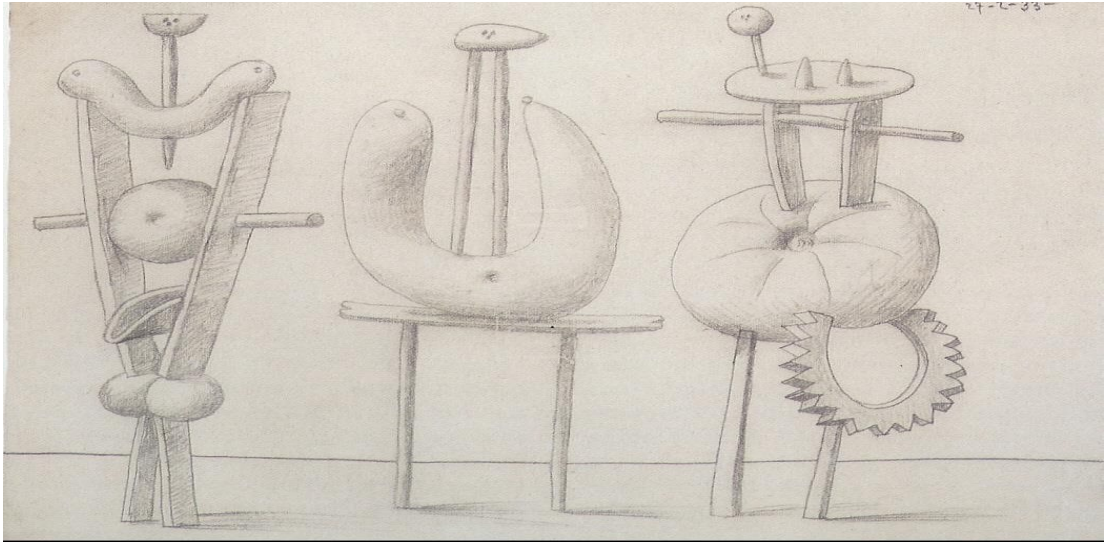
Resim 4. Three Studies for Figures at the Base of a Crucifixion 1944

Savaşın son yıllarında yaptığı bu üçlemesinde Bacon, George Bataille nin yazılarından etkilenmiştir. Bataille yukarıdaki yazısında söylediği gibi, çoğu durumlarda insan yaşamı hayvani bir şekilde ağızda yoğunlaştırılmıştır. Bacon'ın resimlerinde görünen imajları Bataille'nin yazılarıyla paralellik gösterir. "Önce bir figürün özellikleri arasında sadece ağzın varlığı, ikinci olarak Bataille'nin örnek olarak verdiği uzun boynun garip hayvansal uzanımı, üçüncü olarak da insan ve hayvanın paylaştığı özellikler üzerine kurulmuş olması" (Ades, Forge. 1985).

Bacon'ın resimlerinde olduğu gibi varlık olarak kullandığı bu figürler, yarı hayvan yarı İnsan ya da ne olduğu tam olarak anlaşılmasın garip anlaşılması güç yaratıklar olarak görünürler. Çoğu zaman ölümün beyazlığına sahip bir ceset görünümünde, çoğu zaman da kırmızı ve beyaz içinde et parçası andırır yığın gibidirler. Bacon'ın resimlerin deki insan ya da ne olduğu belli olmayan yaratıklar halinde resmettiği figürler, insanın acımasızlığının ve vahşiliğinin birer yansımaları gibidir. O çoğu zaman insanın içinden geçen hayvani yanı ön plana çıkarmak ve kendi içinde taşıdığı insanın anlamının resimsel yansımalarıdır.

İnsan imajları, çoğunlukla korkutucu organik formlar biçiminde, deformasyona uğratılmış yaratıklar gibidir. Onun resimlerindeki güçlü deformasyonlar, insanın çirkin içyüzünü yansıtmak istercesine, ne olduğu belli olmayan soyutlamalar olarak karşımıza çıkar. O'nun resimlerinde ayrıntı göremeyiz, çünkü o resimlerinde size daha net göstermek istediği şey üzerinde odaklanmanızı ister.

Bacon'un resimsel kariyerinde önemli bir yere sahip olan özellikle Picasso'un yirmili yıllar da yaptığı karakalem çalışmaları (Resim 3) Bacon'ın "*Three Studies for Figures at the Base of a Crucifixion 1944*" adlı çalışmasında kullandığı figürlere temel oluşturur. Bacon'un bu resimdeki figürlerin gözleri yoktur, sadece ağızları vardır. Yarı hayvan, yarı insan biçiminde sunulan bu canavarımsı figürler, gözsüzdür. Şiddeti çağrıştıran kan kırmızısı, geometrik formlardan oluşan bir zemin üzerinde oluşturulmuşlardır. Gözleri olmayan uzun yılan balığı biçimindeki boyunları ile gösterilen insanımsı yaratıklar, ağızları açık ve ısırarak, parçalayacak bir şeyler arayan içlerindeki şeytanı çıkarmak için uzanan korkunç hırslı ve korkutucu cinsel uzva benzerler. Ya da Husserl'in (2017) tanımlamasıyla "Hepsi sülük gibi kör ve uzumsuz biçimde, yaralı, engelli üç figür."

Resim 5. Pablo Picasso Bir Anatomi: Üç Kadın 1933 (karakalem Çalışması)

Çarmıha gerilmenin içeriğinin görünüşü, her bir parça aynı zamanda pagan mitolojisine gönderme yapar. Yunan mitolojisinde özellikle kendi aile mensuplarını öldüren insanları cezalandıran yılan sağı korkutucu üç tanrıça. Onlar yeraltında yaşayıp yerüstüne kötü ruhları izlemek için yükselirler. Yunanlarda Erinyes olarak bilinirler, isimlerini telaffuz etmekten korkanlar onları Eumenides (Resim 4) olarak çağırırlar. Yunan tragedyasında intikam arayan cehennem tanrıçaları olarak adlandırılan bu üç figürün güven veren hiçbir tarafı yoktur.

Bacon, Yunan Tragedya yazarı Aeschylus'un *Oresteia*'sından, özellikle hayran olduğu bir satırında, "*İnsan kanının leş gibi kokusu bana gülümsüyor*" cümlesi O'na göre, intikam tanrıçaları insan ruhundaki bastırılmış güçleri cisimleştirmiştir ve çarmıha germe sadist insanıyetsizliğin simgesidir (Fineberg, 2014). Oldukça etkilendiği Yunan tragedyaları Bacon'ın bir çok resminde kullandığı imgelere dönüşmüştür.

Resim 6. The Eumenides (Yunan Vazo Resimleri)

4. Sonuç

Sonuç olarak "Ağız" Bacon'un resimlerinde dolayısı ile özel hayatında önemli bir yere sahip bir organdır. Ona yüklediği anlamı, resimlerinde metaforik bir imge olarak görebiliyoruz. Ona göre "ağız" yalnızca bir "ağız" değildir. Ağız yaşamın ilk belirtisinin göstergesi olduğu gibi ölümünde son göstergesi olan bir organdır. Bacon resimlerinde, özellikle baş serisinde ağız ön plana çıkarır. Başın diğer kısımlarını görmezden gelir. Çünkü Bacon'ın vurgulamak istediği şey ağızdır. Bacon ağız konusunda bir röportajında, ağızdan her zaman etkilendiğini onu çekici bulduğunu söylemiştir. *"İnsanlar bunların her türden cinsel imaları olduğunu söylüyor. Ağız ve dişlerin gerçek görünümüne her zaman takıntılıydım ve belki de şimdi bu takıntıyı kaybettim ama bir zamanlar çok güçlü bir şeydi. Bu ağızdan geliyor ve her zaman bir anlamda ağız şöyle boyayabilmeyi ummuşumdur. "Monet bir gün batımını çizdiği gibi."* (Sylvester,1999.S.48) Ağız bütün eti yüz­süz bir baş yapan bu yerinden etme gücünü elde eder. O artık tikel bir organ değildir, tüm bedeninin içinden kayıp gittiği, tenin döküldüğü deliktir. Bacon buna eti çalıştıran büyük acımadaki "Çılgılık" adını verir (Deleuze;2020. S,31).

Sanatçı yaşamına eksiklik duyduğu şeylere eserlerinde yer verir ve böylece eserlerinde kendisini daha iyi ifade edebilir. Bazen bunu gerçekçi bir yolla ifade eder, bazen de esere gizlenmiş metaforlarla. Bacon resimlerinde ikinci yolu benimser, resimlerinde metaforlar kullanır.

5. Kaynakça

Battalie,G (2007). La Bouche (The Mouth). <https://dmtlsmierz2.wordpress.com/2007/12/23/la-bouche-the-mouth-by-george-bataille-abattoir-angel/> Alıntı Tarihi. 10.01.2024

Dawn Ades, A. F. (1985). Francis Bacon. Harry. Abrams Inc New York 1985. S.9. New York: Abrams.

Eco, U. (1992). Açık Yapıt. İstanbul: Kabalcı yayınları.

Deleuze, G (2020). Francis Bacon, Duyumsamanın Mantığı (Can Batukan, Ece erbay Nahum,Çev). İstanbul. Nornuk Yayınları.

Fineberg, J. (2014). 1940'tan Günümüze Sanat. (G. e. Simbey Atay- Eskier, Çev.) İzmir: Karakalem Yayınları.

joan, B. (2014). Görme biçimleri. (Y. Salman, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları

Kuspit, D. (1975). Etin Otoritesi. ArtForum: <https://www.artforum.com/features/francis-bacon-the-authority-of-flesh-213458/> Alıntı Tarihi. 08.01.2024

Sylvester, D. (1999). The Brutality of Fact Interviews with Francis Bacon. New York: by Thames and Hudson.

Timuçin, A. (2013). Estetik. İstanbul: Bulut Yayınları.

6. Web Sitesi

Url 1: <https://dmtlsmierz2.wordpress.com/tag/francis-bacon/>

Url2: https://www.worldhistory.org/The_Eumenides/

7. EXTENDED ABSTRACT

One of the artist's methods of expressing himself through his work is the metaphor method. The artist transforms the design in his mind or what he wants to express into form by associating it with something else. This action that the artist establishes with objects, which is basically based on the form-content relationship, is a dialectical relationship and creates the depth of the work of art. The conceptual meaning that the artist attributes to the object contributes to the viewer's correct interpretation of the work. Metaphor, which refers to the most direct expression of the concept that emerges as a result of an intellectual process, is presented as a form that results from the alteration of what is intended to be shown. This study, which includes an analysis of the paintings of Francis Bacon, who is considered one of the most important artists of British art in the twentieth century, is associated with the "Mouth" metaphor he used in his paintings. The mouth form, which he frequently uses in his paintings, appears as the most basic organ used by humans to express their emotions. Sometimes it is joy, sometimes it is anger or hatred, etc. For Bacon, the mouth is the most important organ through which the body expresses its emotions.

"The mouth is an organ that has an important place in Bacon's paintings and therefore in his private life. We can see the meaning he attributes to it as a metaphorical image in his paintings. According to him, "mouth" is not just a "mouth". The mouth is an organ that is the first sign of life and the last sign of death. Bacon highlights the mouth in his paintings, especially in his head series. It ignores other parts of the head. Because what Bacon wants to emphasize is the Mouth. Bacon said that he was always impressed by the mouth and found it attractive. "Mouth" is one of the main organs that Bacon uses to emphasize the violence in his life. Bacon sees the "Mouth" as the most important organ in expressing oneself and emotions in a person's life from birth to death.

The source of his paintings are mostly photographs. The battered and crumpled photographs found in his workshop after his death are the sources of inspiration for his paintings. Especially Muybridge's A series of photographs he took , pictures he took from medical journals as well as newspapers and magazines, and photographs of his close friends are his documents. Bacon used these photographs by turning them into images of his own paintings. However, for Bacon, they are just a visual record; he is not interested in their photographic appearance, he only uses them as a source.

On the other hand, for Bacon, these photographs reflect the brutality of the time he lived in and are evidence of the violence, destructiveness and cruelty inherent in human nature. However, Bacon does not see these as evidence reflecting the violence within people. Bacon says, "Perhaps I may say that I have always been accustomed to living with forms of violence; This may or may not affect the person, but I think it probably does. But I think this violence in my life is different from the violence in the pictures. When we talk about the violence of paint, it has nothing to do with the violence of war... "We are born with a scream; We come to life with a scream and maybe love." The most important metaphor that Bacon frequently uses to describe the violence in life, and specifically the violence in his own life, is the "mouth".